

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 194

Maribor, sreda 27. avgusta 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Večja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljeni na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Avstrija in Jugoslavija

POGAJANJA ZA REVIZIJO TRGOVINSKE POGODBE SO SE KONČNO RAZBILA. — AVSTRIJSKO-MADŽARSKI PAKT. — RAZBURJENJE V AVSTRIJSKIH INDUSTRIJSKIH KROGih.

DUNAJ, 27. avgusta. Kakor se doznava, so bila pogajanja za revizijo trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo včeraj definitivno prekinjena. Dočim so v agrarnih krogih sprejeli to vest z očitnim zadovoljstvom, pa je nasprotno izzvala v industrijskih krogih bojazen, da bi mogel ta korak avstrijske vlade zelo škodovati interesom avstrijske industrije, ki je doslej prevladovala na jugoslovanskem trgu. Avstrijski industrijski krogi so vrh tega mnenja, da je prekinitev pogajanj za revizijo trgovinske pogodbe z Jugoslavijo, ne glede na zahtevo agrarnih krogov po uvedbi visoke zaščitne carine, v prvi vrsti posledica gospodarskega pakta med Avstrijo in Madžarsko, ki naj predstavlja nekaj protitež proti carinski uniji med Jugoslavijo in Rumunsko.

Četudi je jugoslovansko-rumunska akcija šele v razvoju in ni naperjena proti industrijskim državam, se je avstrijska vlada, deloma iz lastnega nagiba v zaščito svojih agrarnih interesov, deloma pod zunanji vplivom odločila za afont. Že napoved žitnega monopola, močno povišanje uvoznih carin in oteževanje jugoslovanskega uvoza tekom pogajanj je u-

varilo nevzdržen položaj, ki je dovedel sedaj do popolne prekinitve pogajanj. Za enkrat ostane neizpremenjeno v veljavi sedanja trgovska pogodba, ki poteče 31. maja 1931.

Po informacijah iz industrijskih krogov hoče avstrijska vlada zaenkrat počakati, da vidi praktičen uspeh jugoslovansko-rumunskega sporazuma in nadaljni razvoj akcije agrarnih držav, da bi mogla temu primerno usmeriti svojo nadaljno trgovinsko politiko.

Iz izjav, ki so bile podane z jugoslovanske strani po sinajski konferenci, pa se da sklepati, da se bodo bodoča trgovinska pogajanja vršila že na čisto drugi podlagi, in sicer na osnovi vzajemnega medsebojnega uvoza in izvoza industrijskih in agrarnih produktov. V avstrijskih industrijskih krogih izražajo zato bojazen, da bo morala avstrijska industrija pri tem plačati račun in to tembolj, ker se bo morala avstrijska vlada po vsem dosedanjem razvoju sinajske akcije pogajati ne samo z Jugoslavijo marveč že z jugoslovansko-rumunsko celoto, ki bo stavila gotovo težje pogoje in zahteve.

Velike nerednosti v invalidski organizaciji

BEOGRAD, 27. avgusta. Afera invalidskega združenja, ki je nastala že na zadnjem občnem zboru in je dovedla do postavitve vladnega komisarija, vedno bolj vznemirja ne samo invalide ampak sploh vso javnost. V včerajšnjih listih je objavil vladni komisar daljše poročilo, v katerem ugotavlja, da je upravni odbor invalidskega združenja razsipaval s premoženjem in upravljal imovino organizacije zelo malomarno, tako da so interesi invalidov zelo oškodovani. Samo v zadnjih 4 letih je bilo zapravljenih za reprezentacijo in upravne stroške nad 9 milijonov dinarjev, namenjenih predvsem za podpore in izboljšanje položaja bolnih invalidov. Z denarjem se je gospodarilo tako lahkomiselno, da je večina posojil, ki jih je dovolil upravni odbor, dvomljivih.

V današnjih listih odgovarjajo prizadeti člani bivšega upravnega odbora in pravijo, da navedbe vladnega komisarija niso točne. Ves denar da je bil porabljen le za določene svrhe, pač pa se je pri izknjiženju postopalo neprevidno in malomarno, tako da izgleda vsa stvar kot maloverzacija.

Ker ima vso afero sedaj v rokah sodišče, se bo stvar v kratkem popolnoma pojasnila. Med invalidi in sploh v vsej javnosti vlada za nadaljnji razvoj afere največje zanimanje.

nove in važne vidike, katerim bo prejalislej morala posetiti vso svojo pozornost tudi ostala Evropa in temu primeru urediti tudi svojo gospodarsko politiko. Ideja ustanovitve agrarnega bloka na vzhodu in jugovzhodu Evrope dobiva s sklicanjem varšavske konference že realnejšo obliko. Zasnovana je pač na zdravi podlagi, ker stremi za tem, da se

Po revoluciji v republiki Peru

NEW-YORK, 27. avgusta. Provizorna vojaška vlada v republiki Peru je proglašila nad vso državo obsedno stanje. Ponoči je v peruanski prestolici Lirni množica naroda poplavila ulice, uničujoč in požigajoč vse, karkoli je le malo spominjalo na 11 letno predsednikovanje Leguie, ki je na angleškem trgovinskem parniku »Orduna« pobegnil iz države. Beg se mu je posrečil šele v zadnjem trenutku. Če bi se le še malo obotavljal, pa bi ga razjarjeni narod gotovo na mestu linčal. Množica je že oplenila in zažgala njegovo palačo in je moral general Ponce naperiti proti njej topove in strojnice, da jo je razpršil. Poročila iz Perua so strogo cenzurirana in si tudi močno nasprotujejo, tako da je položaj še vedno precej nejasen. General Ponce, začasni diktator, je izdal na narod proglas, v katerem izjavlja, da bo skupno s svojo vlado delal za napredek, edinost in moralno povzdigo dežele.

NEWYORK, 27. avgusta. Nova vojaška vlada je naletela na nove odpore. General Sanchez Cerro, ki je bil pravzaprav vodja revolucije, namreč ne priznava vojaške vlade, ki se je osnovala v Limi ter smatra generala Porceea za naslednika režima, ki je zdrževal prejšnjega predsednika Lequio. Med obema skupinama je že prišlo na več krajih do ostrih spopadov in zato ni izključeno, da bodo uspehi revolucije končno splavali po vodi.

s skupno akcijo povzdigne gospodarska sila in moč agrarnih držav, posebno v zvezi z bodočimi trgovinskimi pogodbami, ki jih bodo sklepale posebno z državami zapadne Evrope.

Iskrema želja nas vseh mora samo bit, da bi varšavska konferenca rodila čim lepše sadove.

Proces proti primorskim Slovencem

TRST, 27. avgusta. Italijanski listi se obširno bavijo s pripravami za proces, ki se bo pričel 1. septembra proti 78 obtožencem jugoslovanske narodnosti iz Julijske Benečije. Razpravo bo vodil general Crispini, ki se bo vršila z največjo strogostjo. V sodni dvorani pripravljajo železno kletko za obtožence, ker so vse dosedanje kletke premajhne. Razprava bo strogo tajna in je dostop inozemskim novinarjem zabranjen. Pripuščenih bo le nekaj najbolj zanesljivih fašistovskih novinarjev, ki bodo izdajali oficijelna poročila.

Westfalski Slovenci na Bledu

BLED, 27. avgusta. Westfalski slovenski rudarji, ki so prispeli včeraj na Bled, so se danes dopoldne udeležili maše na otoku, nato pa je odšla deputacija na dvor v Suvobor, kjer se je vpisala v dvorno knjižico. Ob 2. popoldne so se westfalski Slovenci odpeljali v Ljubljano, kjer jim je bil prirejen slavnosten sprejem.

Posrečen polet iz Evrope v Ameriko

NEWYORK, 27. avgusta. Nemški letalec Groenau je s 3 svojimi tovariši včeraj popoldne na poletu iz Evrope v Ameriko pristal v Newyorku. V pozdrav so tulile vse sirene v luki. Velika množica je prirejala nemškemu letalcu navdušene ovacije, zvečer pa se je vršil slavnosten sprejem v mestni hiši.

Podzemsko jezero v Sahari

PARIZ, 27. avgusta. Tukajšnji znanstveni krogi smatrajo, da se nahaja pod peskom Sahare ogromno podzemsko jezero, ki bi se moglo izkoristiti za namakanje puščave. V Afriko je že odšla posebna francoska misija, da ugotovi, ali je ta domneva upravičena in ali bi se res na ta način dalo namakati in napraviti plodnim nad dva milijona kvadratnih milj puščave.

Po trdnem delu — utonil!

V pondeljek zvečer se je podal 22letni hlapec R. Javšovec od Sv. Petra niže Maribora k brodu, da se skopje. Bil je sam. Čeprav je znal dobro plavati, je nenadoma — izginil v valovih Drave. Verjetno je, da ga je v razmeroma zelo hladni Dravi prejel krč. Utopljenca še niso našli!

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hensenschuß) se uporablja naravna »Franz Josefova« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala. Univerzitetne klinike izpičujejo, da je »Franz Josefova« grenčica posebno v srednjih letih in starosti dobi izborni čistilno sredstvo za želodec in čreva. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Pred otvoritvijo agrarne konference v Varšavi

Jutri se sestane v Varšavi takozvana vzhodno-evropska agrarna konferenca. Načrt za konferenco je izdelala poljska vlada in vlada za razvoj in uspeh konference po vsej Evropi, posebno pa še v pretežno industrijskih državah izredno zanimanje. Da je tej konferenci tudi dejanski pripisovati velik pomen, dokazuje pač dovolj jasno dejstvo, da bodo na njej sodelovali odlični gospodarski strokovnjaki in politiki ne samo držav Male antante, temveč tudi Poljske, Madžarske, Bolgarske, Letonske in Estonke. Težka gospodarska kriza, ki vlada v vsej Evropi in jo občutijo še prav posebno agrarne države, je rodila željo po trgovsko-političnem sodelovanju vseh neposredno interesiranih držav in zato so začasno stopila vsa politična vprašanja, glede katerih je vladalo med posameznimi državami nesoglasje, v ozadje. Navzočnost madžarskih in bolgarskih delegatov na varšavski konferenci to najbolje potrjuje.

Sinajska konferenca, katero je pokrenil naš zunanji minister dr. Voja Marinković, predstavlja vsekakor pričetek poizkusa, da se uvede gospodarske težnje na evropskem vzhodu in jugovzhodu. Na tej konferenci so bili zbrani namreč samo delegati naše države in Rumunije in so bili doseženi važni uspehi v pogledu gospodarske organizacije Male antante. Rumunija in Jugoslavija, obe agrarni državi, ki imata enako ekonomsko strukturo, stremita po sklenitvi pogodbe, ki bi mogla ublažiti agrarno krizo v obeh državah, dočim predstavlja Češkoslovaška v Mali antanti industrijske interese. Zato je bil predvsem potreben najprej sporazum med Jugoslavijo in Rumunsko, kateremu bi sledil še dogovor z industrijsko Češkoslovaško. Sinajski sporazum med Jugoslavijo in Rumunsko je našel, kakor znano, mogočen odmev ne samo med ostalimi agrarnimi državami v Evropi, ampak še prav posebno med industrijskimi državami, v katerih je povzročil vrh tega tudi precejšnje razburjenje. Seveda, čisto po nepotrebnem, kajti agrarni blok, ki je cilj vse akcije, nikakor nima namena, zavzeti nepriateljsko stališče napram industrijskim državam v Evropi. Gre pač zato, da bi agrarne države uvažale industrijske izdelke predvsem iz onih držav, ki bi uvažale iz agrarnih držav agrarne pridelke. To pa postaja zlasti za agrarne države od dne do dne bolj imperativna potreba, ker bi izvedba tega načrta močno olajšala gospodarsko krizo v teh državah, ne da bi bila s tem oškodovana domača industrija. Seveda, zlasti vprašanja carinske unije, glede katerega sta se Jugoslavija in Rumunija že sporazumeli, ne bo mogoče kar čez noč izvesti, ker bo treba premagati še mnoge težkoče, vendar pa bo treba to vprašanje rešiti že v skorajšnji bodočnosti.

Varšavska konferenca je nov mogočen korak k ustvaritvi in oživetvorjenju tega načrta. Sinajski sporazum je otvoril

Mariborski in dnevni drobiž

Začetek šolskega leta na osnovnih šolah v Mariboru

Vpisovanje na vseh osnovnih šolah se vrši 1. in 2. septembra od 8.—12. ure. Šolarska sv. maša bo 3. septembra. Redni pouk pa se začne 4. septembra.

Novinci naj predložijo pri vpisu izpis iz krstne knjige, domovnico in izkaz o cepl. koz.

Letošnji novinci so podvrženi osemletni šolski obveznosti z ozirom na določbe zakona o narodnih šolah. Ako bi se pravočasno ne vpisali, bodo morali v dosego osemletnega šolanja obiskovati šolo do 15. oz. 16. starostnega leta.

Radi evidence se morajo zgledati vsi šoloobvezni učenci najprej v svoji matični šoli in nato šele na šoli, katero hočejo dejansko pohajati. Upraviteljstva osnovnih šol v Mariboru.

Še „Das Gebiet von Maribor“

Znanost ima samo eno nalogo, in ta obstoja v kritičnem ugotavljanju resnice. Zato se zlasti v izražanju diametralno loči od reklame, kar se vidi n. pr. iz del dveh proučevalcev Savinjskih planin A. Pencka in F. Seidla. Znanost utrjuje resnice za večno, reklama pa vzbuja trenutne efekte. S trenutnimi efekti vpliva podjetje na občinstvo in prilagujajo se izpremenljivi ljudski duševnosti, gre njegov razvoj. Naše pokrajine pa ne predstavljajo nobene nastajajoče ali izpreminjajoče se lepote, v naših podravske pokrajine krožijo letni časi in njih refleksi v večnem circulu vitiosu. V reklamnih pridobitvah se človek izživi, v pokrajino pa se mora človek vživeti. Podlaga za to vživetje pa je krajeno, oblikovno in duhovno objektivna opazoritev, ki se pa more, med drugim, pridobiti tudi znanstveno. Zato je že principijsko napačno predstavljati trajno lepoto naše zemlje v obliki vsakdanje reklame, zato je tudi prijateljsko stališče odbornika Zveze že a priori napačno in nevdružljivo. Vrednote našega Podravja in Celjskega ozemlja v zmislu pokrajinskih vrednot zahtevajo svojega izraza. In vodnik kot »Das Gebiet von Maribor« bi moral te pokrajinske vrednote objektivno nakazati. S tem pa, ko si je nadel obleko vsakdanje reklame, pokaže povprečna geografska karta n. pr. topografsko pokrajinske objekte bolje kot naš vodnik. Tu obstoji načelno vprašanje vzgoje naše turisticke in sistematskega navajanja v prirodo.

Glavna lastnost pokrajinskega vodnika mora biti točnost, ki je bistvena osobina znanosti, ne pa vedno reklame. Da vodnik ni povsod točen, o tem sem izpregovoril, in teh mojih ugotovitev tudi ni načel prijatelj iz odbora Zveze, ker pač ne more pritrditi turističnemu podatku, da leži n. pr. 1522 m visoki Košutnjak na Pohorju, ali pa da vodi pot iz Uletove kočice na Kordežovo glavo preko Riške gore. Pa tudi prijatelj sarkazem mora temeljiti na točnosti. Stvar postane zato komična, ko pripisuje prijatelj zadevo s klobaso Žužemberčanov. Da se nanaša to na Žužemberčane, dosedaj namreč še ni bilo znano, pač pa velja to za neko drugo naše selišče.

Omejitev po prostoru je vprašanje izdajatelja; odločiti pa se za prostor, ki je evidentno premajhen, je pogreška.

Zato lahko upravičeno ostanem pri tem, kar sem zapisal. Žive slike, jasno izražanje pokrajinskih vrednot ter točnost lahko v harmonični enotnosti ustvarijo v tujcu hrepenenje, da se mu bo zopet in zopet zahotelo po mariborskem ozemlju. In slik, pokrajinskih izrazov, točnosti in vsestranskega pregleda pogrešam v novem vodniku. Stiriacus.

Osebnost s policije.

Okoliški nadzornik detektivov Leopold Florijan je prestavljen iz Maribora zopet v Ljubljano, a detektiv Jože Pavletič, ki je bil prestavljen v Ljubljano, je zopet dirigiran v Maribor.

Legitimacije in znižane vozne karte za velesejme

na Dunaju, v Gradcu, Ljubljani, Osijeku, Pragi in Zagrebu se dobivajo v biljetarni »Putnik« v Mariboru.

Učiteljska vest.

Minister prosvete je podpisal odlok, s katerim se pridružuje dosedanjim ravnatelj pomožne šole v Mariboru, g. Anton Skala, odlični naš prosvetni delavec in agilni tajnik Narodne Odbrane v Mariboru, za referenta za pomožno šolstvo v Beogradu. Naše iskrene čestitke!

20letnica mature.

Predvčeraj je obhajala predvojna učiteljska generacija iz l. 1910 20letnico mature, ki so se je udeležili gg.: Berglez (Čadram), Gobec (Celje), Gselman (Koprivica), Ivanuš (Zdole), Koprivica (Maribor), Šikar (Sv. Marjeta), Sušnik (Trbovlje), Vanda (Sv. Marjeta), Vilnar (Dolnja Lendava), Zel (Apače). Svojeodobno je maturiralo 33 dijakov, 23 Slovencev, 10 Nemcev. Od teh je umrlo (padlo) 9. Je to generacija, ki ji je bilo sojeno, da dejansko nosi breme vojske in ki je na sebi preživela vso kruto problematiko obvojnega obdobja. Po skupnem obedu na »Otoku« je povabil slavljence nekdanji njihov tovariš, g. veleposrednik Šikar iz Sv. Marjete, v svoj vinograd pri Sv. Urbanu. Zenerozni gostitelj jim je pošteno privezal dušo, da je sproščena beseda iskreno odmevala v naših srcih. Vse nekdanje »vrlince« so naše pravilno oceno. Pristrčno smo se spominjali naših dragih mrtvih, ki so doprinesli življenju tribut osebnih žrtve ter naših blagohotnih učiteljev. V naši sredi smo pozdravili našega nakdanjega buditelja, zaščitnika in dobrotnika, ravnatelja drž. moškega učiteljskega, g. dr. M. Potočnika, zelo priljubljenega prof. Družoviča z gospo soprogo, tov. Gselmana (z malo ljubko Enko) in Ivanuša. Po skupni večerji v »Orlu«, se je žal prerano moral zaključiti sestanek v »Astorijski«. Osveženi po nanovo oživljenem duhu pravega tovarštva, so se slavljenci vrnili na svoja mesta z živo vero v lepšo bodočnost in z iskreno željo po vsestranskemu blagru.

Povratak otrok s počitniške kolonije na Pohorju.

Otroci, ki se nahajajo na počitniški koloniji pri Sv. Martinu na Pohorju, se bodo vrnili v petek 29. tm. med pol deset in deseto uro in sicer ena skupina z mestnimi avtobusi, druga skupina pa z vlakom. Svoji naj pričakujejo otroke pred banovinskim dečjim domom v Strossmayerjevi ulici št. 26.

Prvi tonfilm v Mariboru.

Se dva dneva nas ločita od prvega tonfilma v Mariboru. »Pojoči norec«, ki je na mah osvojil vse obiskovalce kinskih gledališč širom sveta, bo tudi v Mariboru zagrabil srca vseh. V novi luči odgrinja pojoči norec tragiko modernega zakona in skrivnost očetovske ljubezni. Je to film, ki ga mora slišati vsakdo. Prosvetna zveza, s katero je Zveza kulturnih društev v prijateljskem sodelovanju, kar je rodilo že zelo lepe sadove tu ob severni meji, prireja ta odlični prosvetni glasovni film v dneh od 30. 8. do 7. 9. v Grajskem kinu in kot sodelavci na polju prirejanja prosvetnih filmov ji moremo le čestitati in opozoriti vsakogar, naj ne zamudi priliko, ogledati si ta prvi glasovni film v Mariboru.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru vabi obrtništvo, da se korporativno udeleži sokolske prireditve v Gornji Radgoni dne 7. septembra, 8. septembra pa slavnosti 20. letne otvoritve Slovenskega doma v St. Ilju.

Sv. Martin na Pohorju pri Slovenski Bistrici.

Dne 28. avgusta je tukaj po dolgi mučni bolezni umrla posestnica gospa Marija Furman, rojena Kapun, hči veleposrednika Žigarta iz Bojine v najlepši dobi svojega življenja, stara komaj 24 let. Kako priljubljena je bila dobrotljiva pokojnica, je pokazal njen pogreb, katerega je vodil č. gospod župnik Sinko Franc in se ga je udeležila ogromna množica občinstva iz Šmartna, Maribora, Slo. Bistrice in Poljskave. Pred hišo žalosti se je poslovil od rajne v krasnih besedah trgovca g. Leopold Vorša. Drago rajnko ohranimo v častnem spominu ter jo priporočamo v molitev, ostalim pa naše sožalje!

Dr. Marinič Fran.

Maribor, Trubarjeva ul. 11, zopet redno ordinira od 9.—11. in od 14.—16. ure.

Staršem šoloobveznih otrok.

Stojimo tik pred začetkom šolskega leta. Nešteto otrok poseča zlasti iz okolice naše mariborske šole. Veliko jih je, ki jedo opoldne suh kruhek in se zlasti v jesenskih in zimskih mesecih vsi prezebljeni in prehlajeni skrivajo čez opoldne po mestu. Tu je bila pa pred kratkim ustanovljena Javna kuhinja, ki posluje na Slomškovem trgu št. 6, kjer dobe lahko starši za svojo deco za mal denar opoldne vsaj toplo juho, če ne že vsega kosila. Priporočamo staršem, pa tudi učiteljstvu, to potrebno in važno ustanovo. Kuhinja je namenjena javnosti in njen namen dobiček, nego javna in socialna potreba. Odbor Javne kuhinje tvorijo: občina, Delavska zbornica in Borza dela. V Ljubljani obstoja ista kuhinja že tri leta in jo razen uradnikov in delavcev poseča v jeseni in po zimi zlasti šolska mladež. Pozivamo starše, da preskrbe po svojih močeh svoji deci toplo kosilo v Javni kuhinji. — Odbor Javne kuhinje.

Rdeči križ na Pobrežju.

Agilni krajevni odbor RK na Pobrežju priredi v nedeljo, dne 31. avgusta ob pol 16. uri slovesno otvoritev novega društvenega odra. Že pri ustanovitvi društva lanskega leta se je pokazala nujna potreba po nabavi premičnega odra, ki bi naj vsem društvom na Pobrežju služil pri njihovih kulturnih in dobrodelnih prireditvah. Največje zasluge za realizacijo te hvalevredne ideje sta si stekla društveni predsednik g. M. Volk in odbornik g. Danilo Wesiak. Njuni izredni požrtvovalnosti se je posrečilo, da stoji s pomočjo številnih domačih in tujih dobrotnikov v novo prenovljeni dvorani v gostilni pri gospe Rojko krasen in dragocen oder, izdelan po načrtu g. Robnika. Pri otvoritvi se bo igral J. Jurčičev »Domen«, narodna igra s petjem v petih dejanjih. Sodelovala bode »Zarja«, v odmorih in za poznejšo zabavo pa bo skrbela domača godba. Ker je prebiten namenjen za kritje stroškov, vabi odbor k prav obilni udeležbi.

Bodoči mariborski konjač.

Doznali smo, da se za razpisano mesto konjača poteguje več interesentov. Eden bi hotel ta posel izvrševati nekje v Studencih, drugi se bori, da bi ostal v dosednji takozvani »šintarjevi grapi« itd. Predno pa oblast to vprašanje definitivno reši, hočemo podati k stvari nekoliko javnega mnenja in sicer iz dosedanjih izkušenj: Konjač, ki vozi poginulo živino, ki se zlasti v poletnem času kaj hitro začne razkrajati, ter s smrdom vabi seboj cele roje muh, bodi tam, koder ne bo vsej okolici v nevoljo in nadlego. Torej izven drugih stanovišč, najbolje v kakem gozdu, v čegar bližini ni ne tekoče in ne stoječe vode. Zemlja, koder se pokopava mrhovina, bodi propuščača, suha in peščena. Konjač bodi čeden, vesten in skrajno čist, mlajša oseba, najbolje človek, ki je bil vojak. Iz tega vidika apeliramo na vse okoliške občine, da zavzamejo enako stališče glede nastavitve konjederca, kakor je to storila občina Pobrežje, da ima namreč ona sama odločiti, je li v njenem teritoriju sposoben kraj za ta posel ali ne. Mi pa iz »šintarske grape«, ki smo te mrhovine, smrdu in muh napolnjeni do uš, še posebej povdarjamo: Pri nas konjača nikdar več! Saj je dovolj prostora drugod. — Pobrežjanci.

Košake.

Občina Krčevina je na cesti skozi Košake postavila dve tabli z napisom »Avti, počasi vozite, sicer kazen«. Vendar enkrat, dasi se vozniki za to malo zmedejo! Napis ni še vse, trebalo bi le par ostrih kazni, pa bi bilo vrtoglavoosti konec. Sicer pa spada pretežni del ceste v občino Košake, ki naj bi tudi preskrbela slične table, da ne bomo več požirali oblakov cestnega prahu. Ponovno moramo opozoriti na pešpot, ki je dan na dan bolj nevarna, ker so si jo kolesarji že docela osvojili. Njihov zvonec nas oblastno in predrzno opozarja na umik in nas odganja z nje. Tudi v tem pogledu najstrožja kazen, sicer ne bo reda in varnosti!

Na II. dekliški meščanski šoli v Cankarjevi ulici

bo vpisovanje učenc od 1. do 3. septembra. Iste dni se bodo vršili tudi ponavljalni in privatni izpiti. Dne 4. septembra ob 8. uri bo šolska maša, 5. septembra bo začetek rednega pouka. Izpitni red je na razglasni tabli.

GRAJSKI KINO

Od sobote, 30. avgusta premiera zvočnega filma:

The singing fool

Pevajoči norec.

Al Jolson poje »Sonny Boy«.

KINO UNION

Od sobote, 30. avgusta 100%na filmska opereta, deloma barvani zvočni velefilm:

Rio Rita

Poje John Boles.

Predstave ob delavnikih ob 17., 19. in 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Predprodaja dnevno od 9. do 12. ure na blagajni. XXVI

Nemške napise v kino!

Naknadno se nam poroča k tej naši notici, priobčeni v pondeljek, da o kakem provociranju ali sramotanju našega jezika ne more biti govora. Do neprijetnega razpoloženja ostalih gledalcev filma je pač gotovo prišlo očitno le vsled tega, ker je neki član družbe rodbine Bernhard morda nekoliko preglasno prestavljal svojim nekaterim ostalim članom družbe slovensko besedilo v nemščino.

Južno sadje v Mariboru.

Na naš živiliški trg so poleg importiranih laških fig dospele tudi domače fige od Sv. Jurja ob Pesnici in — Kamnice. Sadeži niso nič manj okusni kakor importirano blago. — V Smetanovi ulici pa je vzgojil g. Gombač prav lepe oranže in citrone. Vsekakor je s temi posrečenimi poskusi podan dokaz, da tudi pri nas uspevajo južni sadeži, katerih domovina je sinja Adrija. — Tudi gozitev melon se je letos pri nas bolj posrečila kakor druga leta.

Po izletu v Jareniho.

Slovenske gorice so zakipele veselja in zaklicale iz globine svojega solnčnega osrčja predragim izletnikom Sokola in Narodne Odbrane: Pristrčno pozdravljeni in dobrodošli! Osamljeni in nekako zapuščen se počutimo na deželi in enaki izleti med nas na kmetih nas dvignejo in okrepijo na duhu, kakor poživlja dolgo zaželeni dežek žejno fast rodne poljane. In prišli ste in divili smo se ob preciznih ritmičnih kretnjah vaših zdravokrilih izvajalcev svežih sokolskih vaj. Z odprto dušo smo pili vedre zvoke izborne društvene godbe. Hvala Vam, pristrčna hvala! Kako milo se nam je storilo, ko ste odhajali na večerni vlak! Dol in grič vam je nemo klical v večernem duhu: Na svidenje! Da, na svidenje! Vaši poleti v obmejne veje Slovenskih goric vidno krepijo našo severno mejo. Vemo, velika je vaša požrtvovalnost, vaš trud, vaša ljubezen do poljan, gričev, naroda in planin naše v krasoto prirode okriljene Jugoslavije, kajti enaki izleti so vezani na znatni dar domu na oltar, zato se vaše delo tem višje ceni. V materijalizem zamrznjeni skopuh preži na dobiček, vi se idealno žrtvujete. Slava vam!

Nezgoda godbenika.

Včeraj popoldne je 45letnemu upokojenemu vojaškemu godbeniku, vodji takozvanega »Šmidovega kvarteta«, Silvestru Šmid, med delom na njegovem vrtu na Pobrežju, po nesrečnem slučaju padel na desno nogo plotni hlod, ki mu je strl desno nogo nad gležnjem. Z reševalnim avtom so ponesrečenca prepeljali v bolnico.

Zboljšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu šte. 6.

V A razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B razredu Din 12.30 in v C razredu Din 14.30. Priglasite se! XXV.

Dr. Vilko Marin,

Razlagova ulica 15, zopet redno ordinira. 2379

Pristopajte k stavbni zadrugi »Ribniška koča« kot zadrugi člani! Delež 1/10 Din 100, pristopnina Din 20. Pojasnila daje zadruga »Ribniška koča« r. z. z. o. z. v Mariboru.

Zagonetni narod na severu Evrope

OSTANKI STARE KULTURE. — 31.000 DUŠ. — O LAPONCIH IN LAPONSKI.

Malokteri narod vlada tako suvereno velikanskim ozemljem kakor Lapenci. Na severu, do kamorkoli sega celina — preko Norveške, Švedske, Finske in Rusije (polotok Kola) se razteza carstvo Laponcev ali Šamov, kakor se sami nazivajo.

Lapenci so sicer jezikovno sorodni s Finci, od katerih so očitno prevzeli finski-altajski jezik, toda plemensko se Lapenci razlikujejo od madžarsko-finskih plemen, ravnotako kakor tudi od ostalih arktičnih narodov Evrope in Azije.

Nekoč so prebivali Lapenci mnogo bolj južno, dokler jih ni skandinavski element potisnil na sever v močvirnate in neplodovite pokrajine, obrasle mestoma z nizkim grmičevjem. Kruto podnebje Laponcev ni dovolilo drugega, kakor: ribištvo, lov in reja severnih jelenov. Gotove razlike v materialni kulturi so odvisne od tega, ali živi dotično plemo ob obali rek, jezer ali morja, ali pa daleč od morja. Lapenci se dele torej v dve glavni kategoriji. Eni so nomadi, drugi pa žive ob rekah in ob morju ter imajo stalna selišča.

L. 1920 je bilo naštetih 31.000 Laponcev, od katerih jih odpadeta dve tretjini na Norveško. Čeprav se navadno zadržujejo s severnim jelenom, vendar dokazuje statistika, da se je 6.000 Laponcev bavilo z rejo severnih jelenov. Polovica te kategorije živi na Švedskem. Lastniki severnih jelenov so izpostavljeni vsem mogočim nevarnostim: slabe letine, deževno vreme, bolezni — vse ogroža severne jelene, ki so čisto edina imovina Laponcev. In ravno ta gospodarski činitelj povzroča stalno preseljevanje siromašnih Laponcev iz Švedske in severne Finske na Norveško.

Lapenci so nizke rasti, kratkonogi in najbrže radi večnega čepenja pred

svojimi šotori. Lase imajo črne, koža pa je rumenkasta. Enotna laponska rasa pa vendar ne obstoja, ker so posamezne razlike med plemeni prevelike. To je z ozirom na razne življenske običaje in mešanja z drugimi plemeni tudi razumljivo.

Lapenci imajo svojo avtohtono kulturo, v kateri pa se opažajo seveda že tuji vplivi, tako da je čisto težko ugotoviti, kaj je domače in izvirno, kaj pa izposojeno. Tudi vzgajanje severnih jelenov ni izvirno izum Laponcev, temveč so Lapenci že v pradedništvu prevzeli to umetnost od Samojedov. Tako vsaj zatrjuje ugledni ameriški znanstvenik Laufer.

Najstarejše poročilo o udomačenih severnih jelenih izvira iz l. 499 in je kitajskega porekla. Primitivna kultura Laponcev je razvidna tudi iz gradnje stanovanj. Njihove domačije so sicer precej različne, vendar pa so podobne šiljastemu šotoru, ki ima zgoraj odprto za dim. Šotor je pokrit s surovim platnom. Nekateri Lapenci grade četverooglate kolibe iz dračja, drugi pa stanujejo v lesenih kočicah, ki imajo značilno piramidno obliko. To so predvsem Lapenci, ki prebivajo po gozdovih. V splošnem pa je tip njihovih prebivališč šotor, kakor pri vseh nomadskih narodih.

Zanimiva je domača obri Laponcev, ki izdelujejo iz lesa, kože severnih jelenov in kosti vse mogoče predmete, ki jih v najnovšem času prodajajo tujim turistom. Seveda pa so te kuriozitetne čisto tudi navadni falzifikati, kajti sodobni Lapenci delajo dandanes samo za »izvoz« in se ti produkti umetne obrti bistveno razlikujejo od predmetov, katerih se Lapenci poslužujejo v svojem vsakdanjem življenju.

Tako torej tudi daleč na severu polagoma izginja romantika, kakor tudi že izginja narod, ki je bil nekoč gospodar velikega dela dandanašnje Skandinavije.

Čudovit zdravniški poizkus

Iz Moskve poročajo: Vseučiliški zavod v Moskvi za poizkusno biologijo je izvršil nedavno poizkuse na oživljanju najvažnejših živalskih organov in je dosegel v tem pogledu zelo zanimive uspehe. Največji pa so vsekakor uspehi, ki jih je dosegel profesor Morozov na srcu žabe. Prof. Morozov je na drobne kose seskal žabje srce in jih potem posušil. Pozneje jih je dal v neko razredčino, kjer so se zopet napihili. Ko je bila tekočina dovolj segreta, je pričelo srce zopet biti. Bitje je trajalo nekaj ur.

Na podlagi tega uspeha je bil izvršen poizkus s srcem, ki so je takoj po smrti nekega novorojenčka odvzeli operativnim potom iz telesa. Srce so razrezali na več kosov in potem ponovili prejšnjo proceduro. Že čez četrte ure je bilo mogoče ugotoviti ponovno naraščanje celic in obnavljanja tkiva. Uspeh je bil enak, ko so srce poprej posušili.

Profesor Kubjanko je nadaljeval potem poizkuse na mrtvih ljudeh in je dejanski dosegel, da je srce bilo nekaj ur.

Obenem dela sedaj znani akademik, prof. Krakov, podobne poizkuse z odrezanimi prsti in ušesi ter s srci, ki so bila več dni brez življenja. Razen posušitve so se vršili poizkusi tudi s konserveranjem v ledu. V vseh slučajih je mogel prof. Krakov ugotoviti pojave gibanja, slično z oživljanjem.

Kompetentni krogi smatrajo vse te pojave kot izredno značilne za nadaljno raziskovanje krvi in življenskih funkcij.

Svoje premoženje vrgla v reko

Neka 50letna vdova po italijanskem oficirju, ki je padel v svetovni vojni, je vzela te dni vse svoje blizu Florence spravljene vrednostne papirje v iznosu 130.000 lir, jih zavila in vrgla potem v reko Arno. Dva mimодоšla kmeta sta mislila, da je dami zavoj po nesreči padel v vodo. Skočila sta nato takoj v valove in zavoj vrnili dami. Toda vdova je kmetoma odgovorila, da lahko zavoj ob-

držita, češ da ona ne ve, kaj naj bi z njim pričela. Kmeta sta nato takoj nvičela, da imata opravka z umobolno žensko. Naznanila sta dogodek policiji, ki je spravila nesrečnico v umobolnico.

Polom največje nemške ivornice klavirjev

Največja nemška tvornica klavirjev »Deutsche Piano Werke« je pred nekaj dnevi napovedala konkurz. Pri tej priliki ugotavlja nemško časopisje, da se je v Nemčiji pred vojno proizdevalo 140.000 klavirjev, dočim je po vojni padlo to število za polovico, vendar pa je izvajanje tega glasbenega instrumenta padlo še naprej. Listi naglašajo, da je prišel klavir-pač že iz mode, glavni razlog za to pa je, da so stanovanja premajhna in da dajejo ljudje prednost radiju in gramofonu, ki zavzema manj prostora.

Gutenbergovo sv. pismo

Samostan v Sv. Pavlu na Koroškem je prodal dr. Ottonu Bollbeeru v New Yorku Gutenbergovo sv. pismo, tiskano na pergamentu. Dr. Bollbeer je prevzel knjigo na ameriškem poslaništvu na Dunaju. Biblija je bila 400 let last samostana. Za koliko vsoto je bila prodana, ni znano. Znano pa je to, da je knjigo dr. Bollbeer takoj prodal dalje in sicer za 1.500.000 dolarjev kongresni knjižnici v Washingtonu. To je bil zadnji izvod Gutenbergovega sv. pisma v Evropi.

Damanti milijonske vrednosti

Nadzornik diamantnih polj v Mambiqui v Južni Afriki je odkril nedavno veliko nahajališče diamantov, s čemer je postal kar čez noč velik bogataš. Sprehajajoč se po poljih, ki jih je nadziral, je nenadoma postal pozoren na neki velik kamen. Dvignil ga je in opazil pod njim luknjo, v kateri je bila večja količina diamantov. Vrednost najdenine se ceni na več milijonov dinarjev. Ne ve se, ali so prišli ti diamanti naravnim potom na to mesto, ali pa jih je morda spravila tja kakšna poplava, ali pa so jih morda skrili tatovi.

Sokolstvo

Nekaj besed o sokolskem nastopu v Studencih

Že na vse zgodaj si videl živalno vrvenje in mrgolenje na prostornem telovadišču. Z mrzlično naglico so postavljali šotore, ki so jih članice in naraščajnice okrasile s cvetjem in zelenjem. Sledila je generalna vaja.

Ob 11. dop. je bila na Kralja Petra cesti prva sokolska štafeta in sicer po švedskem načinu. Bile so namreč štiri predaje in vsaka proga je bila dolga 200 m. Studenški Sokol je postavil tri štafete in sicer: dve članski in eno naraščajsko. Zmagala je štafeta prve vrste in sicer v času 2.2 1/2", sledila je štafeta druge vrste in za njo naraščajsko.

Popoldne ob 15. je sledil nastop, ki je pokazal nekaj lepih in dobrih, a tudi nekaj slabih točk. Najprej so nastopili člani s članskimi in članice z beograjskimi prostimi vajami. Vaje niso imele namerenih pokazati neko dovršeno izoblikovano celoto, ker je bilo premalo časa (motil je namreč beograjski vsesokolski zlet), ampak se je hotelo pokazati studenški publiki nekaj lepih gibov. Vaje so se jako dobro skladale z godbo in so bile dobro izvedene, razen nekaterih, najbrže novincev.

Ženska deca je ponovila proste vaje »Gozdlič je že zelen« od zadnjega mladinskega nastopa. Vaje so bile lahke in bi lahko bile boljše izvedene, vendar pa je bilo mnogo premalo deklic in petje je bilo nekoliko pretiho.

Orodna telovadba: Skoke čez mizo bi morala vsa vrsta delati iste, ki jih je pokazal vaditelj, kajti pri tem ne pride v poštev težkoča nego eleganca skoka. Vendar so nekateri skoki jako ugajali. Člani na bradli so si izbrali pretežke vaje, zato so bile precej malomarno izvedene. Raje lažje vaje in te vestnejše izvesti. Članicam pa se je sploh videlo, da so se za nastop začele pripravljati šele zadnji teden, kajti manjkala je eleganca.

Najboljša točka je bila tek z ovirami moškega naraščaja, če bi bil res tek, ne pa čakanje drug na drugega. Tudi tu se je videlo, da so se premalo pripravili.

Igre članov. Dasi so že stare, vendar so bile zanimive in dobro izvedene.

Ženski naraščaj je vaje na gredi jako dobro izvedel. Vaje so bile v skladu z godbo, samo zadnja vaja se je prevečkrat ponavljala, tako, da je že postala dolgočasna in najmanjša naraščajnica najbrž nima poslušla, ker je vedno zastajala za drugimi.

Telovadci na drugo bi bili lahko pokazali kaj drugega, ne pa samo veletotče, ki pa so bili jako slabo izvedeni. Vaje naj bi bile lažje, odskoki pa učinkitejši.

V zadnjem času se na sokolskih prireditvah jako gosto ponavlja odbojka. Na obeh straneh je bilo opaziti nekaj jako lepih momentov in kakor kaže, bo moštvo studenškega Sokola jako trd oreh na bližajočih se župnih tekmah.

Kot zadnja točka so sledile jako efektne simbolične proste vaje »Jadransko morje«, ki končajo z efektnejšim »Naprejem«. Vaje so bile v splošnem dobro izvedene.

Po končanem nastopu se je vršila lepa narodna veselica, in pozno v noč si slišal mile glasove godbe »Drave« in ranjanje Sokolov in Sokolic.

Vem, da sem mogoče preostro sodil, toda vsakemu društvu je treba pokazati, kje so njegove hibe, kajti iz kritike se lahko vidi, na kateri strani je treba krepkeše pritiskati ter nadostatek odstraniti.

Želim vrlenu studenškemu Sokolu mnogo uspeha in upam, da nas bodo Sokolici in Sokolice kmalu zopet presenetili s kakšno akademijo. Vilko Kolar.

Francija kupuje vino pri nas

Slaba vinska trgateg v Franciji in visoke vinske cene v Španiji in Italiji so povzročile, da se je tudi Francija začela zanimati za tuja vina, posebno pa temno-rdeča vina. Kakor se poroča, je že zaključila na Madžarskem in v Jugoslaviji večje nakupe vina. Sedaj pa se poroča, da se Francija pripravlja, da nakupi čim večje količine vina in se v tej smeri že opazja intenzivno delo komisijonarjev.

Sport

Mnogo obetajoč nastop plavačev SSK Maribora

V prsnem plavanju boljši časi kot pri banovinskem prvenstvu.

Vodnosportni odsek ISSK Maribora je priredil te dni v kopališču na Mariborskem otoku interno tekmo svojih članov, ki je po številu udeležencev in po doseženih časih dokazala, da je z resnim in vztrajnim treningom mogoče tudi v tako kratkem času doseči zadovoljive in nadpovprečne rezultate. Čas 33.7 na 50 metrov prostega plavanja in čas 1:31.9 na 100 metrov v prsnem plavanju pričata o mnogo obetajočem domačem materialu. Čas 1:31.9 ni za nič manj kot 3 sekunde boljši od časa, ki je bil dosežen o priliki letošnjega plavalnega prvenstva Dravske banovine. Pa tudi dame so dosegle zadovoljive čase. Posrečeni nastop plavačev in plavačic bo gotovo ugodno uplival na potek velike plavalne tekme za prvenstvo Maribora dne 7. septembra.

SK Svoboda.

Radi porazgovora o prestejoči proslavi desetletnice in s tem zvezanih iger, se vsi igralci in člani kluba sploh, vabijo, da pridejo v petek, dne 29. 8. ob 20. uri v novi klubski dom na Slomškovem trgu št. 6 (bolniška blagajna). V svrhu sestave inventarja povodom nabave nove opreme je stari inventar prinesiti s seboj. — Načelstvo.

Male sportne vesti.

Službena tabela lahkoatletskega državnega prvenstva po klubih je sledeča: 1. Concordija (Zagreb) 73.116.80 točk, 2. Hašk (Zagreb) 68.612.63, 3. Primorje (Ljubljana) 56.187.02, 4. Ilirija (Ljubljana) 39.218.02, 5. Pančevački S. K. 28.667.05, 6. Jugoslavija (Beograd) 5.266.60, 7. Marathon (Zagreb) 4.466.60.

Državno lahkoatletsko prvenstvo počinca se bo vršilo 19., 20. in 21. septembra na igrišču Concordije v Zagrebu.

SK Sokol v Zagrebu priredi dne 31. avgusta veliko mednarodno kolesarsko dirko na progi Zagreb—Karlovac—Metlika—Novomesto—Samobor—Zagreb (200 km).

V. mednarodni tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije in za pokal Nj. Vel. kralja in kraljice se vrši ta teden v Zagrebu. Na turnirju sodeluje 120 igralcev iz raznih držav.

Na plavalnem tekmovanju za prvenstvo Poljske so bili doseženi naslednji rezultati: Gospodje: 100 m Kot 1:10; 100 m hrbtno Karliczek 1:23.3; 200 m Kot 2:38.8; 1500 m Kot 24:20; 400 m Kot 5:45; 200 m prsno Kaputek 6:44.6. Dame: 400 m Jarkulicz 7:25.8; 100 m hrbtno Reicher 1:42.5; 1500 m Kreczman 30:52.8; 500 m Meller 10:05.4; 800 m Kreczman 16:26; 100 m Szczerb 1:29.8; 200 m prsno Jarkulicz 3:26.6.

Mrivo mesto ob Črnem morju

Emile Fabre, ravnatelj Francoske komedije v Parizu, se je te dni vrnil s svojega potovanja po Črnem morju in je opisal novinarjem svoje vtise iz ruskega sovjetskega pristanišča Batuma ob Črnem morju. Od vseh potnikov parnika »Tadla« se jih je moglo izkrcati samo 6, vse ostale pa so pristaniške oblasti najstrožje preiskale. Že poprej jim je policija na krovu ladje zapečatila vse njihove fotografske aparate, orožje in garderobo. Med šestorico, ki se je smela izkrcati, je bil tudi direktor Fabre, ki je izjavil:

»Mesto Batum je kakor izumirilo. Večina trgovin je zaprta. V pekarnah se dobi proti izkaznicam slab, črn kruh, v ostalih trgovinah, ki so še odprte, pa ni skoro nobenega blaga. Rayno tedaj so prišli boljševiški delavci, ki so porušili stolno, cerkev. Pristanišče samo, kjer je pred vojno pristajalo dnevno več sto ladij, izgleda silno bedno, žalostno in puisto. Sploh je to, nekda tako važno trgovsko mesto, dandanes kakor izumirilo. Lako in revščina sta tamkaj neomejena vsohodarja.«

K. M. Capek - Chod:

Jindri

Roman. — Iz češčine prevel dr. Fran Bradač. 47

Njegovo premišljevanje o tem je bilo sicer nekoliko utrudljivo, toda zato natančno.

Ko bi bil — na primer — takoj prvič, ko se je pripeljal v Branik, ko je ona od prevelike sensitivnosti vasomotoričnih živcev zaplakala — ko bi bil takrat vzel robec in obrisal solzico, bi bila neposredna posledica tega, da bi mu bila padla v naročje, in to naročje bi moralo biti seveda za to pripravljeno; to pa se nikoli, to je, to se zdaj še ne zgodi.

Namesto tega pa sta se takrat dala v razgovor o — prostituciji, o predmetu, ki so ga tisti čas vsi ženski listi zelo živo prereševali.

Temu je dala povod plevica, ki je sedela na vrtu v peteršilju; in Jiřina se je pobahala, da jo je rešila in jo privedla k poštenemu življenju, mlado dekle, ki je komaj odrasla šoli. V diskusiji je pokazala Jiřina zopet svojo veliko, od rdečice spremljano smelost, in pripomnila, da se s tem vprašanjem že davno bavi, se je celo izdala, da ima metodičen predlog za odstranjenje prostitucije, ki ga misli objaviti v obširnem članku.

In takoj je začela govoriti o tem, da bi se dala prostitucija nadomestiti z institucijo, ki bi jo nazvala institucijo junaških mater, po sistemu žen, ki so padle, kakor je jecljaje pristavila, padle pri zdravju. Gorela so ji lica in omahnila je, toda opogumila se je in je glasneje, kot je bilo treba, razložila, da bi take državne matere, ki bi jih vzdrževala država v državnih ubikacijah, bile, bi postale — bi mogle postati dekleta, ki bi drugače zapadla najstrašnejšemu onečaščenju ženske dostojnosti. Do njihovega materinstva, pod državnim varstvom bi prišlo po posetnikih, ki padajo danes na isto nizko stopnjo onečaščenja, in država bi morala popolnoma jamčiti za zdravje obeh strank in — in — in —

In Jiřina je umolknila, ker ni Jindra nič ugovarjal, kajti debata je mogoča le, če ima nasprotna stran ka kake ugovore in jih tudi pove.

Tema je preskočila na svobodno ljubezen, na polje, na katerem je bil Jindra Jiřini prej kos, zlasti ker je Jiřina vseobče obsojala svobodno zvezo ad hoc, čeprav je zahtevala možnost ločitve vsake spolne zveze, kakor hitro postane le-ta življenska nesreča za eno obeh strank in tako dalje.

Kmalu se je Jindra naučil razumevati to, da, če spreletava Jiřino rdečica pri teh pogovorih, da ni pripisovati njene rdečice »aboliciji«, »reglementaciji«, »casernementu«, »zdravniški kontroli« in drugim takim košljivostim v debati, o katerih da bi mogla govoriti tako brez sramu, kakor o katerihkoli drugih predmetih človeškega znanja, je natehtala filozofka prej osem hektolitrov vode za salato — trpkopridobljena pravica emancipacije! — Ampak da je on sam povod te-le magnetične nevihte v njeni krvi.

Kakor je nosila dve tretjini stroškov teh zabav sama, ponavljajoč cele odstavke, ki jih je čitala v strokovni literaturi; nekako tako kakor ministrant, ki moli svoj »Confiteor« pri maši; tako je naglo večkrat umolknila na sicer najbolj nedolžnih mestih brez vzro-

ka, ko bi ji ne bilo čitati v njenih očeh, ki so se po dolgem mižanju odpirale, kakor bi se zapadajoče solnce zopet vračalo iz svoje večerne zarje.

Ta pogled je trajal tako dolgo, kakor bi rekla njena usta, če bi mogla govoriti:

— Oh, predobro vem, da tudi ti, prav kakor jaz, ne misliš na to, o čemer se pogovarjava, kajti to je za naju oba čisto vse eno, za to čutiva oba za las enako, prav do tiste mučne točke, kjer tiči v naju srce prav tako po mojem kakor moje po tvojem. Kdaj izgovoriš rešilno besedo?

Gotovo jo izgovori, to je njegova dolžnost, dolžnost poštenega moža, toda izreče jo, ko pride primeren trenutek za to, in ta pride, ko se bo treba ločiti.

Potem jo bo šele vprašal, ali hoče biti njegova do smrti, naj se vrne ali ne.

Prej pa ne!

Ker...

I no, ker prav dobro ve, da je vse, kar si sam domišlja o svoji naklonjenosti k nji, ki je kakor breme, ki ga vzdržuje v ravnotežju železna traverza njegove volje, da je vse to prevara samega sebe, ko si misli, da je morda iz drugega testa nego drugi možje...

Pred vsem drugim je gotovo iz istega testa, kakor njegovi starši (odpusti, mati!), to si je treba priznati, ne da bi si prisvajal pravico, soditi ta dva otroka, katerima dolguje svojo existenco, za katero se je zgodila mamici tako strašna krivica, da je zaradi tega umrla...

Nikakor se ne ustavlja zastoj pred njeno sliko, kadar odhaja zdoma, da bi vselej in znova pomislil, koliko solz je izteklo iz njenih oči, dokler ni končno razjedajoča tekočina izrla svojih strašnih raz od ust po njeni bradi, ki so dale materinemu obrazu tisti otožni izraz, ki ga je — kakor se je zdelo — vedno prosil, naj bo pomiljen in naj sam nikoli...

To je prisegel materi in sebi in tudi ni nikoli domisljal, da izpolni svojo prisego, naj pride, kar hoče, dokler mu niso vstali prvi dvomi o tem ob strani Jiřine na ozki klopici pod grmom kovačnika, zlasti v nekih trenutkih, posebno ob tistih večerih poznih počitnic, ko se je ves vrt zatemnel, tako da se je zdelo, da je bajta porinjena trikrat tako daleč proč kot podnevi, in je velikanska, malo košata hruska nad njo dobila hipoma dvajset oči, skozi katere je vzhodno, še svetlo nebo tako polno skrbi škililo na to plat, med tem ko je v gošči drevesa godel solist cvrček, edini na dolgo in široko, najbrž že zelo star, svojo tožno svarilno pesmico.

Svarilo se je končno oglašalo od časa do časa iz teme, sem od hiše:

»Jira!«

To je bil glas grbaste Jiřine sestre, ki se je vselej odzval, kadarkoli je utihnilo pleskanje Jiřinega vederca in je obstal vzvod, ki je bil tudi v temi videti. Če ni Jiřina takoj odgovorila, se je oglašilo vdru-gič in bolj prestrašeno:

»Jira?!«

»Kaj pa zopet?« se je oglasila Jira.

»Ali še vedno ni dovolj!« se je odzvalo v temi sem od hiše.

»Dobro!«

In Jiřina se je zopet vrnila k strastnemu zanikanju praktične evgenike, v kolikor se kaže v poskusu, omejiti zakon brez zdravniškega izpričevala, ki ga je

goreče branil Jindra. Ravno toliko da se je še pravočasno njena roka, ki je tesno pri njem žgala kakor žerjavica — umaknila.

Jiřina je pokazala veliko bistroumnost v tem vprašanju in je vsaj toliko dokazala Jindri, da je pri-znal, da nima zdravniško izpričevalo tu prav nobene-ga pomena za zdravje prihodnje generacije in ni večje važnosti, nego izkaz o rednem poteku oklicev za cerkveno ali civilno poroko. Kajti samo le ta je odvisen od zdravniškega izpričevala. Taka postava nima smisla, ako prepove zakon, ne pa otrok brez zdravniškega izpričevala, in če ne bo kazensko zasledoval staršev nezakonskih otrok. Odvisnost zakonov od zdravniškega izpričevala nesporno zmanjša število zakonov, toda poveča število nezakonskih z dednimi boleznimi obremenjenih otrok in veste, še nekaj?

»?«

»Število posameznih in skupnih samomorov zaradi nesrečne ljubezni, kot splošnega motiva, in zaradi odklonitve zdravniškega izpričevala, kot poseb-nega motiva. To bo čisto čisto nova vrsta poostrene-ga obupa zaradi neutolažene ljubezni in vzame doti-čnim nesrečnikom poslednji preudarek. Tragiki in ro-manopisci pridobijo popolnoma nov motiv, toda večje gorje bo ne za junake na papirju, ampak za žive ju-nake teh tragedij. Sploh smatram domislek, da bi bila krivda cele družbe, in njena krivda so dedne bolezni, maščevana na poedincu, za prav tako brutalen kakor borniran in pred vsem absurden, ker ne odgovarja namišljenemu smotru pri dvajsetih procentih neza-konsko rojenih in v tem številu bo največ dedno obre-menjenih. Najvažnejša pa je potem nemogućnost, poza-koniti nezakonske otroke po dodatni poroki, ako je zdravniška izpričevala ne dovolijo.«

Jiřina je govorila z ognjem o stvari, s katero se je že davno bavila in ki jo je natančno premislila.

Jindra ni odgovarjal, ne, da bi ne bil imel proti-dokazov, ampak dogodilo se je nekaj prav prav ma-lenkostnega, zaradi česar je ostal nem, ko je ona umolknila.

Ne da bi bila v svoji gorečnosti zapazila, je prišla njena levica v tesno bližino Jindrove desnice, oprte ob desko klopi, tako gorka, kakor da plamen filozofski rdečica prav do prstov. Jindro je zazeblo med lopaticami, ko se je Jiřina levica pritiskala k njegovi desnici zdaj že do komolca.

»Sicer pa, če bodo kdaj tak zakon res izdali, bo to profilaktičen higieničen zakon za buržoazijo, dočim bo prolet...« je zašepetala Jiřina in grlo se ji je ta-ko zožilo, da ni mogla povedati do konca in nemirna jagoda njenega levega nedrija je zadela ob njegovo gornjo laketo.

Dihala je naglas in Jindra je čutil, kako tudi nje-mu samemu sili srce navzgor.

»Jira!!!«

To pot je zvenel sestrin glas naravnost pretečo in iz oddaljenosti nekoliko korakov.

»Ampak drži jezik za zobmi, kuži!« je zakričala študentka estetike razjarjena.

Jindra je vstal in rekel, kakor bi ga nekaj držalo za grlo:

»Pojdiva!«

(Nadaljevanje sledi.)

Griffon motorji!

350 cm³ sportna tipa. »Königs-welle«, luksuzna tipa. Vse tipe na ugodna odplačila na obroke.

JUGU D. Z. O. Z. — MARIBOR, XXIII Tattenbachova ul. 14.

Lepo sobo v vili

ob parku oddam. Naslov v upravi »Ve-černika«. 2341

Gospodična išče

mesto natakarike kot pripomoč za do-poldan. Ponudbe pod »Dobra moč« na upravo Večernika. 2378

Zgubila sem

danes ob 10. uri na Glavnem trgu v papirju zavite dokumente, glaseče se na ime »Kleindienst«. Najditelja zelo lepo prosim, da odda dokumente v Gosposki ulici 36 v trgovini. 2381

Takoj prodam

staro obleko, perilo, čevlje, pohištvo itd. Starinarina Peteln, Maribor, Orož-nova ulica 1, poleg Mestne hranilnice. 2332

Dva gospoda

sprejemem na hrano in stanovanje. — Tattenbachova 2 II, levo. 2356

V vili

Trubarjeva ulica 11/I se oddajo: ena soba z dvema posteljama, druga z eno. 2377

Šofer,

ki opravlja tudi druga dela, išče na-meščenja. Vprašati pri Lovcu-u, Glav-ni trg 4. 2376

Učenca

sprejme trgovina perila, pletenin in drobnarij M. Pucher, Maribor, Gospo-ska ulica 19. 2284

Sobo in črkslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Frano Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Gramofone popravila precizno le me-hanična delavnica JUSTIN GU-STINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira naj-boljših gramofonov znamke »Co-lumbia« in gramofonskih plošč. 602

Časopisi in inserati.

pri Hinko Sax, Grajski trg. 1654

Visok dobiček

si zagotovite pri nepogojni konku-renčni zmožnosti, če krijete svojo potrebo z ugodnim nakupom na

Lipskem jesenskem velesejmu 1930

ki se otvori 31. avgusta

1600 skupin blaga 9600 tovarnarjev in veletrgovcev iz 24 držav. Razen tega je inozemskim kupovalcem na raz-polago veliko število strokovnjaško or-ganiziranih izvoznih domov, čijih za-stopnike lahko najdete po zveznem uradu v Lipskem.

Vsa pojasnila daje urad

Lipskega sejma (Leipziger Messeamt), v Lipskem ali njegov častni zastopnik: dr. Leo Schelehenbauer, kem. laboratorij, Maribor, Trg svobode 3, telefon 2103. 2224

Od danes naprej
dobite

krasno sadje
pri dr. Glačniku
poprej dr. Turner

Juristi!

Sodne takse

broširano 32 Din, platno 44 Din, so pravkar izšle
pri Tiskovni zadrugi v Mariboru
Aleksandrova cesta štev. 13